

The image features a dark blue background with a lighter blue curved line starting from the top left and curving towards the bottom right. A spotlight effect, represented by a semi-transparent blue shape, is directed towards the word 'Demokracja'.

Demokracja

Suverenność ludu

Formuła Abrahama Lincolna:

Demokracja to „rządy ludu, dla ludu i przez lud”

Tak rozumiana demokracja obejmuje trzy elementy:

- *Suverenność ludu*
- *Równość*
- *Samorząd*

Uzasadnienie demokracji: demokracja i równość

Koncepcja istotnej równości

równe uprawnienia, jakie każdy człowiek ma do swojej naturalnej wolności, by nie podlegać woli i władzy innych. Podejmując zbiorowe decyzje ludzie są więc w zasadzie równi

Demokracja i racjonalność

ZASADA OGÓLNA:

w przypadku braku oczywistych przeciwwskazań, każdą dorosłą osobę należy traktować jako najlepszego znawcę własnych interesów

„Wszyscy członkowie ludu są dostatecznie kompetentni pod wszelkimi względami, by uczestniczyć w podejmowaniu wiążących ich zbiorowych decyzji dotyczących ich dóbr czy interesów. W każdym zaś razie nikt nie jest o tyle bardziej kompetentny od pozostałych, by jemu należało oddać to zadanie.” (Robert Dahl)

Pojęcie „demos”: wiek, kompetencje, obywatelstwo

DEMOS

Zasada ogólna

Wobec każdego dorosłego poddanego rządowi i jego prawom zakłada się, iż jest kompetentny do rządzenia i przysługują mu bezwarunkowe uprawnienia przynależności do *demos*

Zasada warunkowa

Do *demos* należą wszyscy dorośli, za wyjątkiem osób należących chwilowo oraz o ograniczonych prawa obywatelskich

OBYWATELSTWO

Zasada ogólna

osoba o przynależności państwowej do konkretnego państwa

Zasada warunkowa

osoba o przynależności państwowej do konkretnego państwa, posiadająca w nim pełnię praw – szczególnie politycznych

- ***Demos* w demokracji liberalnej**

Obywatele posiadający prawa wyborcze
(czynne i bierne)

lud = naród = wyborcy ?

Pojęcie ludu jest często nadużywane w bieżącej polityce. W czasie wyborów słyszymy, że naród nie da się oszukać i na pewno zagłosuje na kandydatów partii X, a nie Y. Gdy wygra Y, słyszymy z ust członków partii Y, że naród dokonał jedyne słusznego wyboru wykazując się niezwykłą przenikliwością, podczas gdy X utyskuje, że naród dał się zwieść populistycznym sloganom i manipulatorskim technikom Y i wyraża opinię, że pewnego dnia wyborcy się zreflektują

Rodzaje demokracji

1. Podział ze względu na zakres decyzji pozostawiony *demos*:

- a) demokracja pośrednia
(przedstawicielska)
- b) demokracja bezpośrednia

- **Demokracja przedstawicielska - argumenty za:**

- system przedstawicielski umożliwia powierzenie władzy ludziom, którzy wyróżniają się inteligencją, doświadczeniem, zdolnościami przywódczymi; interesują się polityką. *Demos* pozostawia sobie prawo do zabrania ostatecznego głosu

- przedstawiciele mogą poświęcić cały swój czas sprawowaniu rządów (polityka jako zawód). Całe społeczeństwo nie jest zdolne nieustannie obradować nad sprawami wspólnoty

- ciała przedstawicielskie sprzyjają prowadzeniu spokojnych obrad, bez emocji, do których skłonne są masy

- może funkcjonować we wspólnotach bez względu na ich rozmiar. Demokracja bezpośrednia wymaga nieograniczonego kontaktu całego *demos*, co jest niemożliwe w dużych wspólnotach

- **Demokracja bezpośrednia – argumenty za:**
 - realne poczucie uczestnictwa we władzy, realny samorząd, brak ostrego podziału na rządzonych i rządzących
 - realne poczucie odpowiedzialności za los wspólnoty
 - wzmacnia poczucie wspólnoty losu członków społeczeństwa

***Demokracja jako wyróżnik
państw członkowskich UE,
wartości i cele UE***

Cele Unii Europejskiej

Preambuła TUE i Tytuł 1, postanowienia wspólne; Preambuła TFUE

1. Postęp demokracji w państwach członkowskich oraz demokratyczny charakter instytucji unijnych
2. **Postęp gospodarczy i społeczny** poprzez konwergencję gospodarek państw członkowskich oraz urzeczywistnienie rynku wewnętrznego oraz umacnianie spójności i ochrony środowiska naturalnego, przy uwzględnieniu zasady stałego rozwoju, oraz prowadzenia polityk, które zapewnią, że integracji gospodarczej towarzyszyć będzie równoczesny postęp w innych dziedzinach
3. **Wspólne obywatelstwo** dla obywateli swych krajów
4. **Wspólna polityka zagraniczna, bezpieczeństwa i obronna** w celu wzmocnienia w ten sposób tożsamości i niezależności Europy, a przez to wspieranie pokoju, bezpieczeństwa oraz postępu w Europie i na świecie
5. **Ścisła współpraca** między narodami Europy
6. **Stworzenie przestrzeni dobrobytu i dobrego sąsiedztwa**, opartej na wartościach Unii i charakteryzującej się bliskimi i pokojowymi stosunkami opartymi na współpracy z jej sąsiadami

Wartości Unii Europejskiej

„Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. (...)”

Tytuł 1, postanowienia wspólne TUE, art. 2

Wartości

1. godność osoby ludzkiej
2. wolność
3. demokracja
4. równość
5. państwo prawa
6. poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości

Zasady demokratycznego systemu politycznego

1. Stabilny i jasno zdefiniowany układ powołany do kolektywnego podejmowania decyzji oraz **zbiór zasad** określających wzajemne powiązania tych instytucji i ich strukturę wewnętrzną.
2. Obywatele i grupy społeczne realizują swoje potrzeby polityczne przez system polityczny w sposób bezpośredni lub za pośrednictwem takich organizacji, jak grupy nacisku i partie polityczne .
3. Decyzje kolektywne w systemie politycznym mają znaczący wpływ na dystrybucję zasobów i rozmieszczenie wartości społecznych i politycznych w systemie.
4. Istnieje ciągła interakcja (sprzężenie zwrotne) pomiędzy tymi wynikami procesów politycznych a nowymi oczekiwaniami w stosunku do systemu, nowymi decyzjami itd.

Demokracja (demokratyzacja) w EU

1. **Jako wartość** – Tytuł 1, art. 2 TUE
2. **Jako cel** – Preambuła TUE i Preambuła TFUE
3. **Jako zasada działania unijnych instytucji (demokratyzacja struktur organizacyjnych UE)** – Tytuł 2 TUE

Uznanie dla reguł demokratycznych jest warunkiem wstępnym akcesji oraz podstawowym warunkiem kontynuacji członkostwa – UE jest demokratyczną organizacją demokratycznych państw

Warunki powodzenia europejskiego projektu politycznego – demokratyczna kultura polityczna

Współczesna, europejska kultura polityczna – elementy składowe:

1. Prawa człowieka
2. Demokracja
3. Pluralizm i tolerancja
4. Niedyskryminacja

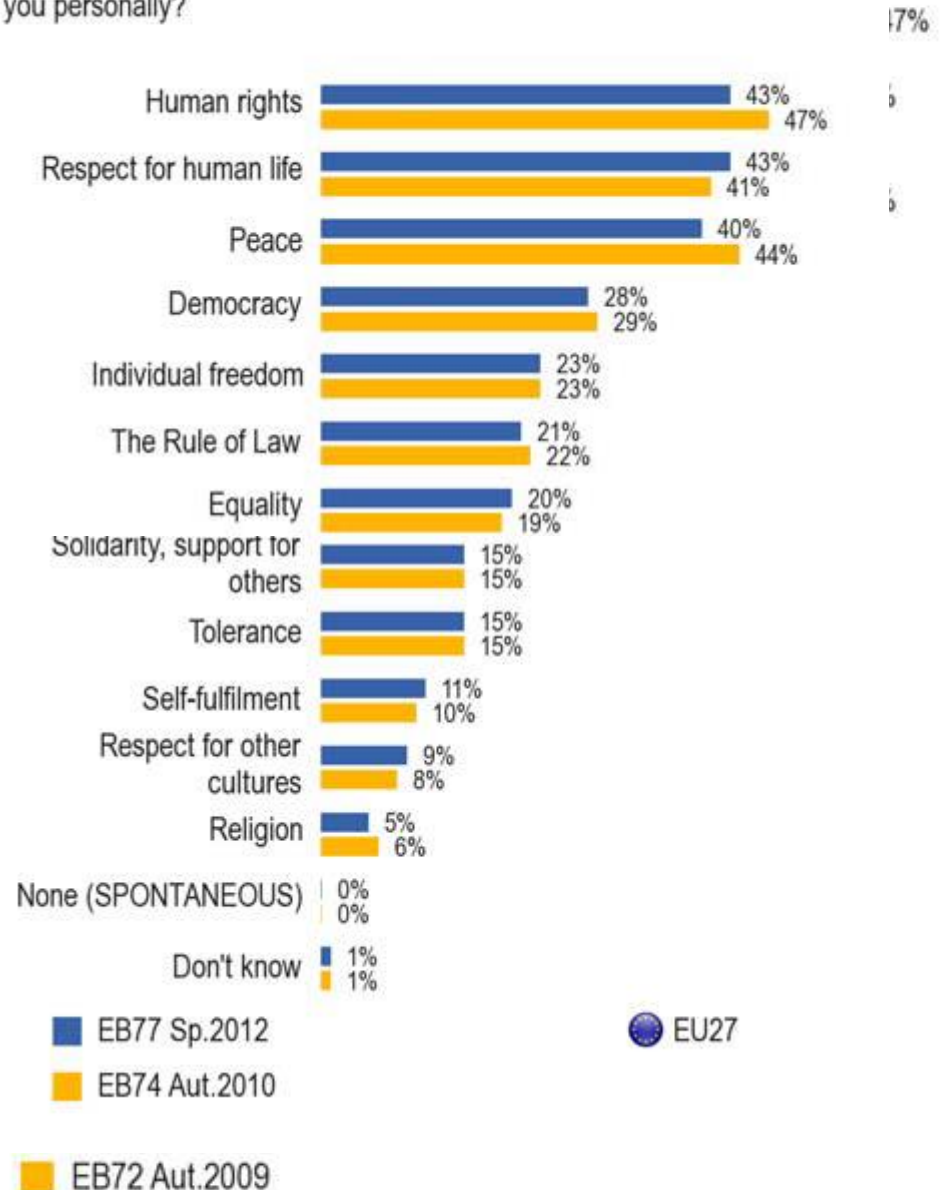
(...) Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn”

Tytuł 1, postanowienia wspólne TUE, art. 2

Fundamentalne założenie antropologiczne (naczelna zasada) – pomimo oczywistych różnic między nami jesteśmy sobie równi w podstawowym bycie

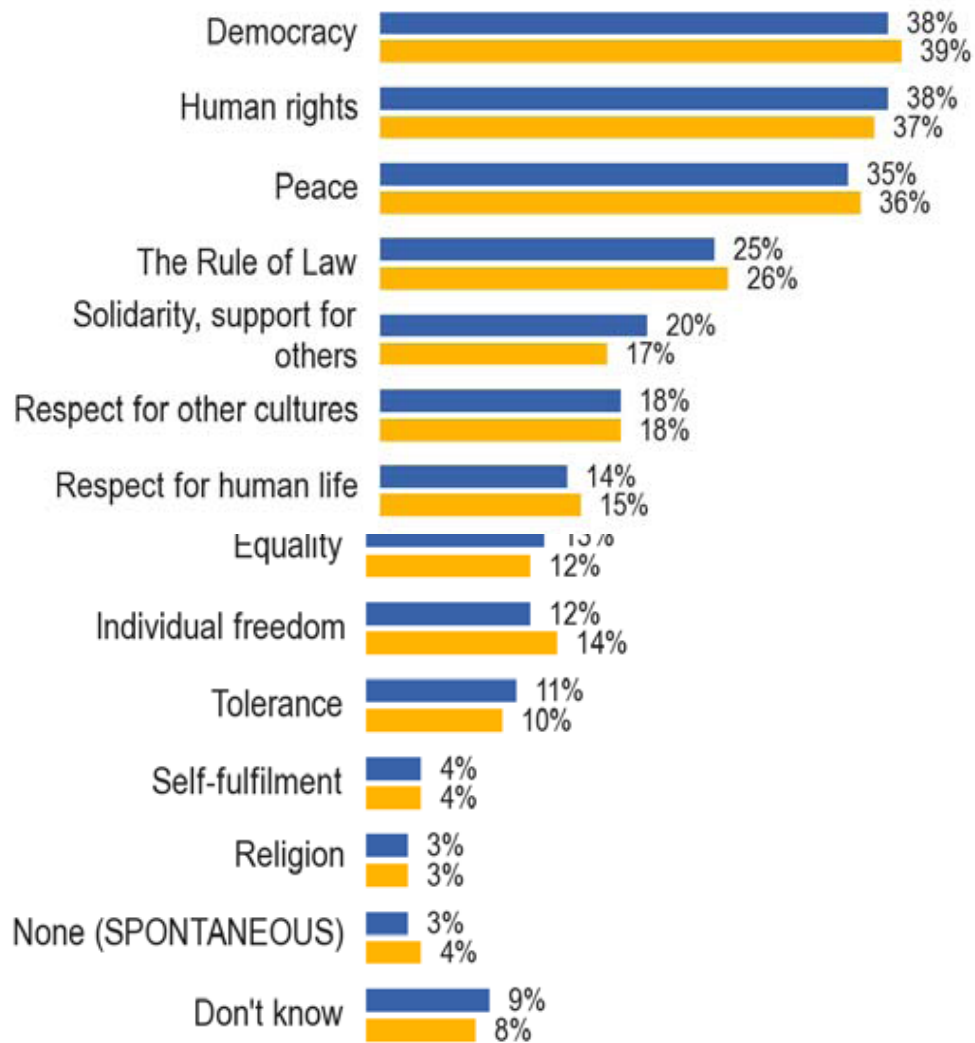
QA26. In the following list, which are the three most important values for you personally?

QE2. In the following list, which are the three most important values for you personally?

Wartości europejskie wg Eurobarometru

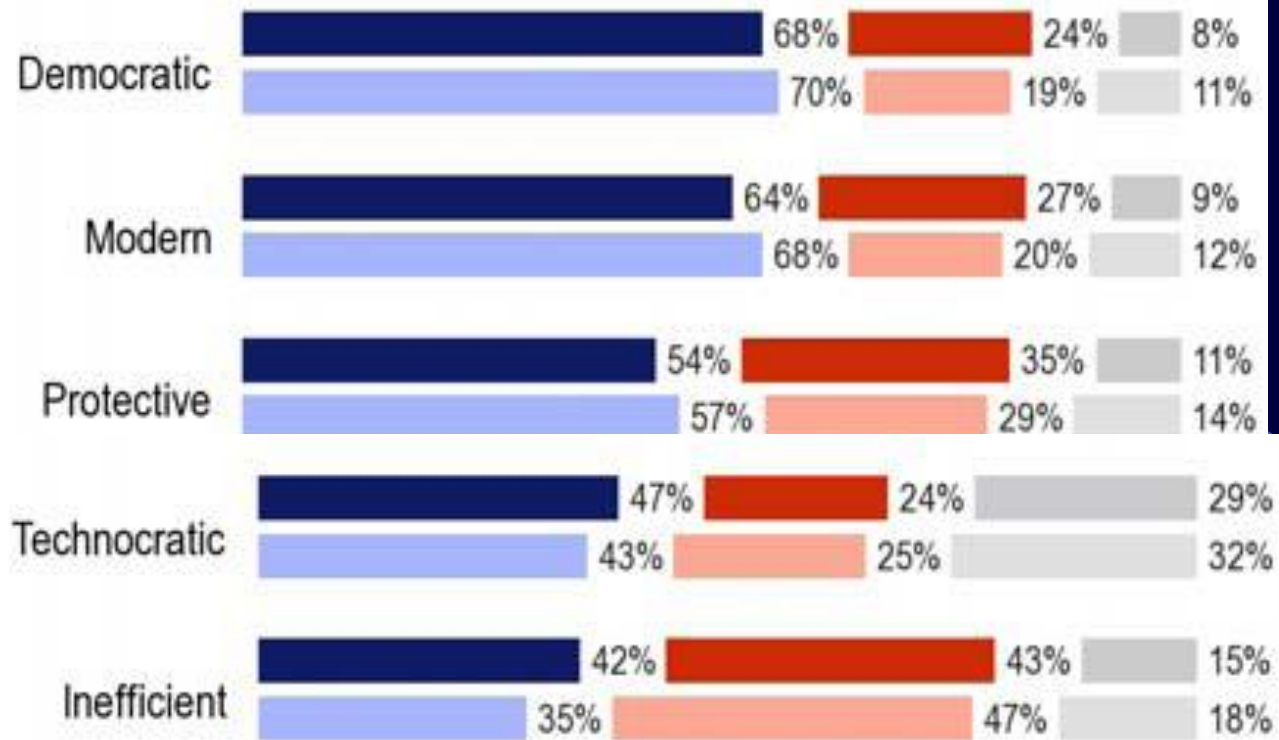
QA27. Which three of the following values best represent the European Union?

■ EB74 Aut.2010
■ EB72 Aut.2009

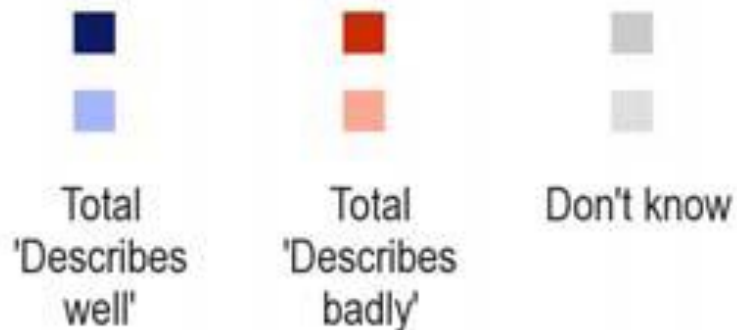

QA15. Please tell me for each of the following words if it describes very well, fairly well, fairly badly or very badly the idea you might have of the European Union.

EB74 Aut.2010

EB70 Aut.2008

***Ewaluacja demokracji w
państwach członkowskich UE***

Kiedy system polityczny jest demokratyczny?

1. Na wejściu do systemu politycznego (*input*) i w jego obrębie (*throughput*) - Koncentracja na decydencie i procesach podejmowania decyzji.
 - a) Ocena demokratycznej reprezentatywności, powszechności i jakości uczestnictwa w działaniach politycznych
 - b) Ocena przebiegu procesu podejmowania decyzji władczych

2. Na wyjściu z systemu politycznego (*output*). Koncentracja na jakości podjętej decyzji

ocena skuteczności rozpoznawania i równej troski o realizację potrzeb obywateli

(input)

**aktorzy polityczni,
uczestnicy
procesu
decyzyjnego**

(throughput)

**procedury
podejmowania
decyzji**

(output)

**decyzja i jej
przystawalność
do oczekiwań
beneficjentów**

Decyzja jest demokratyczna

Perspektywa *input*,
throughput

wtedy i tylko wtedy, gdy jest decyzją większością, podjętą w oparciu o właściwe procedury, przy zapewnieniu możliwie szerokiej otwartości uczestnictwa w procesie decyzyjnym

charakter proceduralno-mechanicystyczny

Perspektywa *output*

wtedy i tylko wtedy, gdy potwierdzamy powszechność korzyści płynących z samej decyzji (jej niedyskryminacyjny charakter; promocja interesu większości nie narusza praw mniejszości)

charakter normatywny (etyczna ewaluacja skutków działań politycznych)